دایە من لەکوێوە هاتووم؟

کلاسیر ڕەینەر

لەگفتوگۆیەکمدا لەگەڵ پیاوێکی بەتەمەندا بۆم باسکرد کە بەتەمام کتێبێك بنووسم لەسەر چۆنێتی ڕوونکردنەوەی زانیاری پەروەردەی سێکسی بۆ منداڵان لەلایەن دایك و باوکەوە، قاقایەکی لێداو وتی: دەڵێی چی؟ کەس زانیاری سێکسی فێری ئێمە نەکرد، سەری خۆت مەیەشێنە، چونکە نابێت بەئاشکرا لەسەر ئەم بابەتە بدوێیت، هەموومان بەخۆشی ژنمان هێنا و هەروەك یەك منداڵمان خستەوە، پێویست ناکات خەڵکی فێری کارێکی سروشتی بکەیت.

باشە با دەمەتەقێیەك لەگەڵ ئەم پیرەمێردەدا بکەین لەگەڵ ئەوانەشدا کە هەمان بۆچوونیان هەیە و بابەتەکە لەچەند ڕوویەکەوە وەرگرین، لەسەرەتادا دەڵێم دڵنیام کە ژیانی هاوسەرێتی لەئێستا خۆشتر نەبووە لەڕابردوو کاتێك کە نەدەبوایە سێکس باس بکرێت، چونکە شتێکی نهێنی و شەرمەزاری بووە، هەرچەندە لەودەمەشدا چەندەها هاوسەر هەبوون کە بەختیاربوون هەروەك چۆن چەندەها هاوسەر لەم سەردەمەدا هەن کە بەختیار نین، لەبەرئەوە من باوەڕێکی بەهێزم هەیە، ئەو ژن و پیاوانەی ئێستا خۆشی لەژیانی سێکسیان دەبینن ژمارەیان زۆرترە لەژنان و پیاوانی بەختەوەر لەسەردەمی دایك و باوك و نەنك و باپیرەکانیان، بەدڵنیاییەوە ژنان لەئێستا لەژیانی هاوسەرێتیدا خۆشی زیاتر لەسێکس وەردەگرن بەبەراوردکردنیان لەگەڵ نەنکیان و نەنکی نەنکیان.

لەو باوەڕەدانیم پێویست نەکات خەڵکی بۆ کاری سروشتی فێربکرێت، چونکە لەڕاستیدا ئێمە ئەم کارانە ئەنجامدەدەین، ئایا ئێمە منداڵ فێرناکەین چۆن بەپێ بڕوات، خۆراك بخوات، چۆن لەشی بەکاربهێنێت و کۆنترۆڵی بکات. تەنانەت لەسروشتدا ئەمە ڕاستە، باڵندە بێچووەکانی فێری باڵە فڕێ دەکات. بەڵێ سێکس و زاوزێ کاری سروشتین، بەڵام ئەمە ئەوە ناگەیەنێت کە هەر کەسێك لەدایك دەبێت زانیاری خۆیی هەیە کە چۆن جەستەی کارەکان ئەنجام دەدات، چۆن یارمەتی بدرێت بەباشی کارەکانی ئەنجامبدات و لەسەروو هەمووشیانەوە چۆن خۆشی لێوەرگرێت.

دیسان من لەو باوەڕەدام دەتوانرێت منداڵان فێری زانیاری سێکسی بکرێت و بەئاشکرا لەگەڵیدا بدوێیت بێئەوەی سنوری کەسێتی منداڵەکە بشکێنیت، ژنان دەتوانن باسی چێشتلێنان بکەن بێئەوەی بەدرێژی باسی ئەو خۆراکانە بکەن کە لەو ڕۆژەدا خواردوویانە، کەواتە خەڵکی دەتوانن باس لەسێکس بکەن بێئەوەی بچنە ناو ژیانی سێکسی هاوسەرێتییان.

لەوڵاتە پێشکەوتووەکاندا یەکێك لەشتە باشەکان ئەوەیە دەتوانیت بەئاشکرا باس لەگیروگرفتەکانی سێکس بکەیت، لەکۆندا دەبوایە کەس باسی سێکسی نەکردایە هەروەك ئێستا باسی لێدەکرێت، ئەگەر باسیش بکرایە دەبوایە بەشێوەیەکی نهێنی و کورت بوایە، ئەم شێوەیە لەهەموو چینە جیاجیاکانی کۆمەڵدا باوبوو، جاران لەزۆربەی وڵاتان بۆ ئەو خەڵکانەی بێ دەرامەت و کەمێك خوێندەوار بوون و تینووی سێکس بوون، ئەم تینوێتیەیان دەشکاند بەچوونیان بۆ هۆڵێکی میوزیکی نارەسەن کە تایبەت بوو بەسێکس و گێڕانەوەی چیرۆك و سوعبەتی سێکسی ناشرین کە ئەگەر منداڵێکی دە ساڵان بچوایە زۆر شەرمەزار دەبوو و قێزی لەخۆی دەکردەوە، کەچی لەنێوان ئەو خەڵکانەی کە چاوکراوەو خوێندەوار و ڕۆشنبیر بوون لەهەمان ئەو سەردەمەدا باسکردنی سێکس ئاسایی بووە.

لەوڵاتە پێشکەوتووەکان کاتێك لەشوێنێك ئاهەنگی نانخواردن دەگێڕا، پاش نان خواردن بۆماوەی سەعاتێك ژنەکان وازیان لەپیاوەکان دەهێنا بۆ ئەوەی بەتەنیا بن و گاڵتەو گەپی بێمانا بکەن و زیاتر بخۆنەوە.

لەڕابردوودا هەندێك لەخەڵکی لەڕۆژانی پشوودا سێکسیان لەمێشکی خۆیان دەرکردبوو، بەڵام هەر هەندێك هەبوون کە خۆشییان لەسێکس وەردەگرت، ئەوکاتە ژنان کەمتر ئەو خۆشییەیان دەبینی و بەزۆری تەنیا لەبەر خاتری هاوسەرەکانیان ڕازی دەبوون ئەمەش هۆکارێك بوو بۆئەوەی هەندێك لەو پیاوانە پەنا بۆ سێکس لەدەرەوەی خێزان بەرن و ئەمەش زۆر شەرمی تیا نەبووە بۆ پیاو، بەڵام ئەگەر ژن بیکردایە سزای گەورە دەدرا لەسەری.

لەم سەردەمەدا پیاوان کەمتر ئەو جۆرە پەیوەندییانە دەبەستن، چونکە هاوسەرەکانیان لەجاران زیاتر خۆشی لەسێکس وەردەگرن کە ئەمەش دەبێتە هۆی ئەوەی بەدڵی هاوسەرەکانیان بن و پیاویش ئەوەی پێخۆشە و زیاتر ئارەزووی سێکسی دەکات. دەبێت بزانین ئەم خۆشی و سۆزەی ژن و پیاو وەریدەگرن لەپەیوەندی سێکسیدا هەروا لەخۆیەوە پەیدا نەبووە، بەڵکو مرۆڤ بەدوای ئەو ڕێگایانەدا گەڕاوە کە بەختیاری ژیانی لێوە دەستەبەر بکات کە ئەویش لەڕێی پەروەردەو فێرکردنەوە دەستیکەوتووە.

لەم ساڵانەی ڕابردوودا تادەهات ژمارەی ئەو کەسانە لەزیادبووندا بوو کە بۆیان دەرکەوت کە یەکەم هەنگاو بۆ بەختیاری ژیانی هاوسەرێتی و خۆشەویستی لەنێوانیاندا ئەوەیە لەچۆنیەتی کارکردنی جەستە و دەروونییان بگەن، هەروەها بۆیان دەرکەوتووە کە زۆر گرنگە منداڵ لەم چۆنیەتییە تێبگات کاتێك کە هەرزەکارە. لەزانست و لێکۆڵینەوەکاندا بۆ نموونە لەکارەکانی فرۆیددا، ڕوونکراوەتەوە هەستی سێکسی لەمنداڵدا هەیە، کۆرپە خاوەنی ئەو پێداویستییە هەستییانەیە کە لەبنەڕەتدا سێکسین. ئەگەر باوەڕناکەیت، بڕوانە کۆرپەیەك کاتێك شیری مەمکی دایکی دەمژێت، دەبینێت ئەو تەنیا شیر ناخوات، بەڵکو ئەو کۆرپەیە هەست بەخۆشی دەکات کاتێك دەمی بەر مەمکی دایکی دەکەوێت، هەروەها دایکەکەش هەست بەهەمان خۆشی دەکات کە دەبێتەهۆی زیادبوونی

شیرەکەی هاوکات سۆزی نێوانیان بەهێز دەبێت، لەگەڵ گەورەبوونی منداڵ ئەم سێکسەش زیاد دەبێت کە لەقۆناغەکانی داهاتووی ژیانی خێزانیدا لەچەند شێوەیەکدا دەردەکەوێت وەك: پێشبڕکێ، پێویستیی بۆ خۆشەویستی، هەوڵدان بۆ گەورەبوون و هەڵسوکەوتکردن وەك دایك و باوك.

ئەمە ئەوە دەگەیەنێت کە لەڕاستیدا منداڵ هەر لەتەمەنی بچوکیدا پرسیار لەسەر سێکس و زۆربوون دەکات و توانای وەرگرتنی وەڵامەکەیشی هەیە، هەندێکیان لەتەمەنی 4-3 ساڵاندا دەیانەوێت سەبارەت بەلەدایکبوونی کۆرپە بزانن و دەڵێن: دایە من لەکوێوە هاتووم؟ هەروەها زۆر حەزدەکەن بزانن جەستەی دایك و باوکی خۆی چین و چۆن دروست بوون.

نابێت بەم منداڵە بڵێین پرسیاری پێش وەخت دەکات کاتێك لەسەر ئەمانە دەپرسێت یان بڵێین خەریکە بەهۆی ئەم بابەتانەوە ڕەفتاری خراپ دەبێت تەنانەت ئەگەر پرسیارەکەی هەرچۆنێك بێت.

هەندێك کەس لەو باوەڕەدان ئەگەر منداڵ پرسیار بکات و وەڵامی نەدرێتەوە و ئەگەر بەهیچ شێوەیەك باسی سێکس لەلایان نەکرێت، ئەوا تا گەورەتر دەبن لەبەرچاویان دەکەوێت و لەبیریان دەچێتەوە، ئەمە باوەڕێکی هەڵەیە، چونکە منداڵی زۆر بچوکیش بەزوویی فێری ئەوە دەبێت کە لەبەرچاوی دایك و باوکی باسی ئەو بابەتانە نەکات کە ئەوان پێیان ناخۆشە و ئەگەر باسیشکرا بێدەنگی لێبکات، بەڵام بابەتەکە لەدەروونیدا هەردێت و دەچێت، لەڕاستیدا لەم بارەدا زیاتر هەوڵی دەستکەوتنی زانیاری لەسەر سێکس دەدات.

ئەو بابەتەی بەنهێنی دادەنرێت لای گەورە، لای منداڵ لەجیهانی خۆیدا بابەتێکی ئاساییە کە لەسەری بدوێت هەروەك چۆن باسی خواردن یان چوون بۆ تەوالێت دەکات، لەبەرئەوە کاتێك لەو تەمەنەدا تێیدەگەیەنیت کە باسکردنی سێکس کارێکی خواستراو یان پەسەند نییە، ئەمە وای لێدەکات وەها بەبیریدابێت کە باسکردن لەسێکس کارێکی تاوان و شەرمەزارییە.

ڕەنگە ئەمە ببێتە بیرێکی ترسناك لەدەروونی منداڵەکەدا کە هەرگیز نەتوانرێت لەمێشکی بکرێتەدەرەوە هەرچەندە گەورە ببێت لەتەمەندا، چونکە خۆشی هەرگیز توانای ئەوەی نابێت ڕزگاری بێت لەترس و شەرم سەبارەت بەکاری ئەندامەکانی جەستەو، پاڵنەرە سێکسیەکانی.

پیاوێك لەسەر ئەمجۆرە بیرکردنەوانە گەورە بووبێت هەرگیز بەختیار نابێت، هەرنەبێت گیروگرفتی هاوسەرێتی دەبێت یان تووشی لاوازی سێکسی دەبێت.

جاران دەمانبینی پیاوێك حەزی لەلەبەرکردنی جلوبەرگی ژنان هەیە یان ئازاری خێزانەکەی دەدات کاتێك سێکسی لەگەڵدا دەکات لەهەردووبارەکەدا ئەو پیاوە هەستی بەچێژی خۆشی سێکس دەکرد، ئەمجۆرە پیاوانە کاتی خۆی بەمنداڵی هیچ زانیارییەکی سێکسی فێرنەکراون یان بەهەڵە فێرکراون، هەمان ئەم بارانە بەسەر ژنیشدا ڕاستە کە بەمنداڵی هەمان جۆری باری ژیانی هەبووبێت.

کەواتە لەبەر ئەم هۆیانە کوڕ یان کچ پێویستە فێری زانیاری سێکسی بکرێت، فێرکردنی زانستی سێکسی گرنگە بۆ مرۆڤ، چونکە دەروازەیەکە بۆ پەیوەندیکردن لەگەڵ هاوبەشی ژیاندا لەداهاتوودا و ڕێگەخۆشکەرە بۆ ژیانێکی بەختیار و سەرکەوتوو، هەروەها پسپۆڕان پێیانوایە لەڕێی چارەسەرکردنی کێشەکانی سێکسەوە دەکرێت ژمارەی جیابوونەوەی هاوسەران لەیەکدی و تاوانەکان و ژمارەی زیندانیانی ناو بەندینخانەکانیش کەمبکرێنەوە.

ئەم نوسراوە یارمەتی دایك و باوك دەدات بۆ فێرکردن و وەڵامدانەوەی منداڵە گەورەکانیان کاتێك پرسیاریان دەربارەی سێکس لێدەکەن، با هیچ ترست لێنەنیشێت کاتێك دەست دەکەیت بەم فێرکردنە بەمنداڵەکانت، چونکە لەڕاستیدا ئەگەر بەشێوەیەکی زانستی فێربوونەکە ئەنجام بدەیت هیچ شەرمەزاری یان زۆر لەخۆکردنێکی پێوە دیار نابێت، بەپێچەوانەوە ڕۆژ لەدوای ڕۆژ ئەم فێربوونە بەشێوەیەکی سروشتی بەڕێوە دەچێت و هەردوولا بەختیار دەبن پێی.

بەر لەپێدانی زانیاری دەربارەی سێکس بەمنداڵ پێویستە دایك و باوك خۆیان زانیاری دروست و تەواویان هەبێت و بیروبۆچوونی سێکسی لای خۆیان ڕوون بێت، لایەنێکی دیکەش لەم پەروەردەیەدا ڕۆڵی

خۆی دەبینێت ئەویش نزیکی منداڵە لەدایك و باوکەوە، ئەو منداڵانەی دایك و باوکیان خۆش دەوێت لێیان تێدەگەن، دایك و باوکەکەش دەتوانن باش فێریان بکەن.

کەوابوو لەڕاستیدا ڕوونکردنەوەی زانیاری سێکسی بۆ منداڵان لەدوو لایەنەوە سودی هەیە، یەکەم بۆ ئەو کەسەی فێرکەرە، دووەم بۆ ئەوەی گوێڕایەڵە.

لەمرۆڤدا چالاکی سێکسی چێژو خۆشی بەمرۆڤ دەبەخشێت، بۆیە لەگەڵ ئەوەی بەهۆیەوە نەوەی نوێش دروست دەبێت، هەروەها کاریگەری جەستەیی و دەروونی هەیە، بەو واتایەی دەروون و هەستمان کاریگەری بەهێزی هەیە لەسەر ئەو چۆنیەتییەی جەستەمان پێوەی دەڕوات بەڕێوە.

ترس لەسێکس و شەرم کاریگەری بەهێزیان هەیە لەسەر جەستە و ئەنجامدانی چالاکی سێکسی، بۆیە دەشێت ببنە گەورەترین هۆکار بۆ ڕوودانی کێشەی وەك لاوازی سێکسی لەپیاودا و ساردی سێکسی لەژندا، واتە کاتێك دەمانەوێت زانیاری سێکسیی فێری منداڵەکانمان بکەین نابێت تەنیا هەر زانیارییە سەرەکیەکانیان فێرکەین، ناڵێین ئەو زانیارییانە گرنگ نین، هەروەها ئەگەر منداڵەکانمان تەنیا فێری زانیارییە جەستەییەکان کرد بێئەوەی تێیان بگەیەنین چۆن ئەمانە پەیوەندییان لەگەڵ دەروون و سۆزدا هەیە، ئەوا منداڵ دووچاری بەدحاڵیبوون دەبێت لەمەسەلەی بوونی سۆز و خۆشەویستی لەسێکسدا، پێویستە فێریان بکەین کە سێکس دەبێت خۆشەویستی لەگەڵدا بێت، ئەگینا بەپێچەوانەوە ئەو منداڵە بەرەو لاساری دەڕوات.

نابێت زانیاری دەربارەی سۆز و دەروون، لەزانیاریەکانی جەستە جیابکەینەوە. بەواتایەکی دیکە ئەگەر هات و ئێمە هەوڵی ئەوە بدەین زانیاری سێکسی بەدوو بەشی جیاواز بدەین بەمنداڵەکانمان بۆ نموونە ئەم هەفتەیە زانیاری جەستە و هەفتەی داهاتوو زانیاری پەیوەندی سۆز و دەروون، ئەوا فێرکردنەکەمان تەواو نابێت و کەم و کوڕی دەبێت.

ئەو ڕاستیە دەروونییانە چین؟

یەکەم ڕاستی و گرنگترینیان ئەوەیە کە سێکس و خۆشەویستی یەك شتن یان دەبێت یەك شت بن، چالاکی سێکسی بەوتەیەك مرۆڤ لەزاوزێی ئاژەڵ جیا دەکاتەوە کە ئەویش خۆشەویستییە لەنێوان دوو کەسدا، ئەگەر لەمرۆڤدا جووتبوونی سێکسی خۆشەویستی لەگەڵدا نەبوایە ئەوا تەنیا ئەوکاتە جووتبوون ڕوویدەدا کە پێویست بوو مێی مرۆڤ

سک بکات، ئێمە دەزانین کەوا نییە، چونکە ژن و مێردێک لەنێوانیاندا خۆشەویستی هەبێت، بەچەندەها جار پێکەوە جووتبوون ڕوودەدات بێئەوەی ئامانجەکە سکپڕ بوون بێت.

ئەگەر خۆشی وەرنەگرن لەو خۆشەویستییەی لەنێوانیاندایە ئەوا هەستی بەختیاری نێوانیان کەمدەبێتەوەو نامێنێت لەجیاتی ئەوەی ڕۆژ لەدوای ڕۆژ گەشەبکات و زیاتر بێت، پاشان یەکەم شت کە پێویستە منداڵان سەبارەت بەسێکس تێبگەن ئەوەیە کە ببینن خۆشەویستی لەنێوان دایك و باوکیاندا هەیە، ناڵێم پێویستە منداڵان جووتبوونی دایك و باوکیان بەچاو ببینن، چونکە ئەوان بەکارێکی ترسناکی تێدەگەن کاتێك لەناو جێگەدا ڕوودەدات، هەربۆیە نابێت منداڵان لەژووری نوستنی دایك و باوکیان بنوێنرێن، چونکە پێویست دەکات کە دایك و باوکەکە تەنیا خۆیان بن کاتێك لەو شوێنەدا جووت دەبن، ئەگەر ئەم کارە لەهۆڵی ماڵەکەیان یان گەرماو یان چێشتخانە ڕوویدا ئەوا گرنگە لەوە دڵنیا بن کە لەو ماوەیەدا کەسیان بەسەردا نەیەت. ئەم شێوەیە نەك تەنیا بۆ منداڵەکە باشترە، بۆ دایك و باوکەکەش باشترە، چونکە هەتا بوونی منداڵێکی نووستووش لەو شوێنەداکە دایك و باوکەکە جووت دەبن تیایدا دەبێتەهۆی تێکدانی قوڵی ئەو خۆشەویستی و یەکگرتنە، بەمشێوە کارانە منداڵەکان بۆیان دەردەکەوێت کە دایك و باوکیان بەختیاری یەکتریان لامەبەستە، ئەگەر باوکەکە کاتێك کە دەگەڕێتەوە ماڵەوە یان کە دەچێتە دەرەوە ئەم لاو ئەو لای هاوسەرەکەی ماچ بکات و منداڵان ئەمە ببینن لەگەڵ گەورەبوونیان تێدەگەن کە دەستکردنە مل و ماچکردنی نێوان دایك و باوکیان کارێکی سروشتییە هەروەك مەسەلەکانی دیکەی ژیان وەك خۆراك خواردن و بەپێ ڕۆیشتن و ڕاکردن.

بابەتێکی دیکە سەبارەت بەدەربڕینی خۆشەویستی ئەوەیە کە منداڵان پێویستییەکی زۆریان بەلاواندنەوەو ماچکردنیان لەگەڵ گەشەکردنیاندا هەیە، لەڕابردوودا ماوەیەك بۆچوون وابوو کە باش نییە بۆ منداڵان ئەمجۆرە خۆشەویستیە جەستەییانەیان لەگەڵدا بەکاربێت، بەڵام دەرکەوت ئەم بۆچوونە هەڵەیە، چونکە ئەگەر بێت و منداڵێك بەدەگمەن لەلایەن دایك و باوکیەوە یان هەر کەسێکی دیکەوە ماچ کرابێت یان خرابێتە باوەش کە گەورە بوو هەر خۆشەویستیەك و جووتبوونێکی سێکسی بەشتێکی ترسناك دادەنێت لەبەرئەوەی لەژیانی هاوسەریدا جووتبوون و ماچکردن و کردنەباوەشی تێدایە، ئەگەر هیچ ئەزموونێکی ڕابردووی نەبێت لەماچکردن و لاوانەوە و کردنەباوەش، ئەوا هەر جووتبوونێك هەتا لەژێر سێبەری هاوسەریشدا بێت ترسناك دەبێت بۆی.

ڕاستییەکی دیکەی هەست و سۆز دەربارەی خۆشەویستی سێکسی نمونەیی ئەوەیە دەبێت بەتەواوی بێ گرژی و شەرم ئەم کارە ئەنجام بدرێت.

ئەو هاوسەرانەی بەختیارن ئەم ڕاستییە دەزانن، بەواتای ئەوەی توانای ئەوەیان هەیە لەبەرچاوی یەکدی بێ ترس و شەرم خۆیان ڕووتبکەنەوە، بۆچی نا، چونکە هیچ پێویست ناکات شەرم بکەن لەبینینی هەر ئەندامێکی یەکدی.

پێویستە منداڵانیش ئەمە تێبگەن نەك بەئاخاوتن، بەڵام وەك ڕاستییەك بۆیان دەردەکەوێت هەر لەسەرەتای منداڵیاندا هەلیان بۆ بڕەخسێنرێت بۆ بینینی دایك و باوکیان کەوا هیچ شەرم ناکەن لەیەکدی بۆ بینینی هەر ئەندامێکی یەکدی.

هەموو ئەمانە ئەوە دەگەیەنن کەوا بەهیچ جۆرێك پێویست ناکات دایك و باوك هەرگیز ئەندامانی جەستەیان بشارنەوە لەمنداڵەکانیان کاتێك کە وردن بەتایبەتی لەکاتی جل گۆڕین یان خۆشتن و ئەگەر هاتن بەسەردا نابێت زوو بیشاریتەوە یان خۆیان داپۆشن، چونکە ئەگەر ئەو کارە بکەیت ئەوا پیشانیان دەدەیت کەوا هەندێك ئەندامی جەستەت خراپە ببینرێت و بەمە فێری ترسیان دەکەیت لەم ئەندامانە.

یەکێك لەسوودە گەورەکانی ئەم بێگرژییە لەڕوانگەی بینینی ئەندامانی جەستە بۆ منداڵان ئەوەیە کە جەستەیان لەگەڵ هی دایك و باوکیان بەراوورد دەکەن کە لەداهاتوودا وەك ئەوانیان لێدێت.

کاتێك کچێکی ورد دایکی دەبینێت مەمکی هەیە هەندێك بەشی لەشی مووی پێوەیەو بەخۆشییەوە دەڕوانێتە داهاتوو کە ئەویش ئەو ئەندامانەی بۆ دروست دەبێت و

هەروەك دایكی دەنوێنێت، بەڵام ئەگەر ئەم كچە بچوكە بەردەوام دایكی ببینێت كە ئەندامەكانی جەستەی دەشارێتەوە دەگاتە ئەو ئەنجامەی كە وا بیربكاتەوە گەورەبوون بۆ قۆناغی ئەوەی كە ببێت بەژن كارێكی ناخۆش و ترسناكە. ئەنجامی ئەم ترسەش ئەوەیە ڕێگەیەكی باش نابێت بۆ فێركردنی كە سێكس لەژیاندا شتێكی باش و خۆشە لەژێر سێبەری هاوسەرێتیدا.

هەمان ئەم بۆچوونانە پێویستە پەیرەوی بكرێن كاتێك كە منداڵەكە كوڕێكی بچوكە و پێویستە خۆی لەگەڵ دایكی بەراوورد بكات بەواتایەكی ڕوونتر منداڵی كوڕ دەبێت بزانێت لەش و لاری دایكی چۆنە و كیژی منداڵیش دەبێت بزانێت لەش و لاری باوكی چۆنە، بۆئەوەی ترسی نەزانییان نەمێنێت، زۆر ڕوویداوە كە كیژێك كاتێك شووی كردووە و یەكەم شەوی تووشی سەرسامیەكی بەهێزبووە، چونكە لەوەو پێش نەیدیوە پیاوێكی ڕووت چۆن دەنوێنێت، پیاویش هەبووە هەمان ڕووداو بەسەریدا هاتووە كاتێك لەش و لاری بووكەكەی دیوە.

لێرەدا پرسیارێك وەڵامی دەوێت، لەچ كاتێكدا ئیدی دایك و باوك لەش و لاریان بەڕووتی پیشانی منداڵەكانیان نەدەن؟

لەراستیدا كاتێك دێت لەژیانی منداڵدا ئیدی خۆش نییە لەبەرچاوی ئەودا دایك و باوك جلوبەرگ بگۆڕن، كەواتە وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارە ئەوەندە گران نییە، هەموو منداڵێك بەزۆری كاتی هەرزەكاری شەرم لەلای دروست دەبێت بەرامبەر بەگۆڕان لەئەندامەكانی جەستەیاندا كە دەیانەوێت هەر بیشارنەوە، ئەمە قۆناغێكی ئاساییە، چونكە لەگەڵ گەورەبوونی منداڵەكە بەتەواوی ئەم شەرمە نامێنێت تیایدا بەتایبەتی كاتی هاوسەرێتی.

بەشێوەیەكی گشتی كاتێك منداڵ شەرم بكات لەئەندامەكانی جەستەی خۆی ئەوا تەریقیش دەبێتەوە لەبینینی ئەندامەكانی جەستەی دایك و باوكی، لەبەرئەوە كاتێك بۆ ژووری نووستنی دایك وباوكی دەچێت لەدەرگای ژوورەكەیان دەدات لەباتی ئەوەی یەكسەر خۆی بكات بەژووردا، یان كاتێك خۆی دەشوات لەگەرماو دەسكی دەرگاكە قەپات دەكات بۆئەوەی كەس بەسەریدا نەچێت و بیبینێت، ئەمانە ئەوە دەگەیەنن كە كاتی ئەوە هاتووە بەچاوێكی دیكە سەیربكرێت و ڕێز لەوهەڵسوكەوتانەی بگیرێت.

هەندێك منداڵ لەژیانیاندا زووتر ئەم هەڵسوكەوتانە دەست پێدەكات، هەندێكی دیكە درەنگتر، بەڵام هەر كاتێك دەستی كرد دەبێت ئامادە بیت بۆ ئەم هەڵسوكەوتانە.

دوا زانیاری و كە لەهەموویان گرنگترە كە پێویستە دایك و باوكی ڕۆشنبیر دركی پێبكەن ئەوەیە پێویستە خۆیان بیركردنەوەیان بەرامبەر بەسێكس دروست بێت و هەست بەچێژ و خۆشی سێكس بكەن، چونكە لەخۆشترین شوێن لەجیهاندا ئەگەر بەنهێنی لەبیری خۆیدا وابێت كە سێكس ترسناك و ناشرینە و خۆشی لێوەرناگیرێت، ئەوا هەمان بۆچوون دەدات بەكچەكانی، هەروەها ئەو باوكەی وا بیردەكاتەوە كە جووتبوونی سێكسی تەنیا خۆشییەكی ئاژەڵییەو لەگەڵ هەر كیژێكدا بێت ئەنجام دەدرێت ئەوا ئەمیش هەمان بۆچوون دەدات بەكوڕەكانی ئەم دوو جۆر بیركردنەوەیە زۆر هەڵەیەو دەبێت ژن و پیاو هەردووكیان خۆشی وەربگرن لەژیانی سێكسیاندا، چونكە ئەگەر گیروگرفتی سێكسیان هەبێت نەك تەنیا خۆشی و چێژ و بەختیاری ژیانی سێكسی لەدەست دەدەن، بەڵكو توانای ئەوەیان نابێت منداڵەكانیان بەشێوەیەك گەورە بكەن كە بەختیار و كامەران بن كاتێك گەورە بوون و چوونە ژیانی هاوسەرێتییەوە.

بەراشكاوی لەم نوسراوەدا ناتوانین باسی جۆرەكانی گیروگرفتی سێكسی هاوسەرێتی بكەین كە دەبنەهۆی تێكچوونی پەیوەندی هاوسەرێتی و دەرئەنجام منداڵەكانیان لەسێكس تێناگەن و بۆچوونەكانیان دەربارەی ئەو پەیوەندییە دەشێوێت. لەمبارەیەوە دەتوانرێت زۆر بوترێت و زۆربەی گیروگرفتەكانی سێكسیش چارەسەریان هەیە و هیچ پێویست ناكات بۆ هیچ كێشەیەكی سێكسی نیگەران و پەست بین یان ئەگەر كێشەیەك هەبێت بیشارینەوە و بڵێین زۆر شەرمەزارییە باسی لێوە بكەین. واباشترە هاوسەرەكان ئەگەر هەر كێشەیەكیان هەبوو لەئەنجامدانی سێكسدا ئەوا لەگەڵ پزیشكی خێزانەكەیاندا بدوێن تا بۆیان چارەسەر بكات.

بەڵام ئەگەر كێشەكە زۆر قوڵ بوو ئەوا پێویستە بچن بۆ لای پسپۆڕی كێشەكانی هاوسەری بۆئەوەی ڕێگای تەواویان بۆ دانێت و زاڵ بن بەسەر گیروگرفتە سێكسیەكانیاندا بۆئەوەی

لەژیانی سێکسیاندا بەختیاربن و چێژ و خۆشی لێوەرگرن.

لەم سالانەی دواییدا خەڵکی گرنگی بەزانیارییە ڕاست و دروستەکانی سێکسی بۆ دەرکەوتوەو و زۆر دایک و باوکی گەنج هەیە کە دەناڵێنن بەدەست هەڵە فێربوونیان دەربارەی ئەم زانستە لەکاتی منداڵیاندا. کەواتە ئەگەر هەر دایك و باوکێك بەتەنگ منداڵەکانیانەوە بن دەبێت چارەسەری گیروگرفتە سێکسیەکانی خۆیان بکەن بۆئەوەی هەمان گیروگرفت نەیەتە ڕێگای منداڵەکانیان، بەوپێیە چارەسەرکردنی کێشەکانی خۆیان بەشێکە لەئەرکەکانی سەرشانیان وەك دایك و باوك لەپەروەردەکردنی منداڵەکانیان.

بەکورتی ئەو ڕاستیانەی کە پێویستە دایك و باوکی فێرکەر بەئاگابن لێی ئەوەیە بەشێکی زۆری هەڵسوکەوتی سێکسی خۆشەویستییە، نابێت هیچ شەرمێکی تیادا بێت، هیچ ترسێك و کارێکی پیس نییە. پەیوەندییەکی سێکسی بەختیار لەنێوان دوو هاوسەردا ڕێگەخۆشکەر و یارمەتیدەرە بۆ فێرکردنی منداڵەکانیان لەسەر هەمان شێوازی پەیوەندی لەداهاتووی ژیانیاندا، ئەو هاوسەرانەی بەتەواوی لەم ڕاستیانە تێگەیشتبن و مێشکیان کراوەو بۆچوونیان بەرامبەر بەسێکس نموونەیی بێت ڕۆژێك لەڕۆژان نارەحەت و شەرمندە نابن کاتێك منداڵەکانیان سەبارەت بەم بابەتە پرسیاریان لێدەکەن، چونکە توانای ئەوەیان دەبێت بەئاسانی وەڵامیان بدەنەوە بەشێوەیەك کە منداڵەکانیان دەگەنە ئەو ئەنجامە کە خۆشەویستی سێکسی کارێکی خۆش و جوانە لەژیاندا.

کاتێك هەرزەکار سەبارەت بەسێکس پرسیار دەکات پێویستە وەڵامدانەوەی ڕوون و ڕاست و ئاشکرا بێت و بەبێ شەرم بابەتەکانی پەیوەستن بەپرسیارەکەیەوە بۆی ڕوون بکرێتەوە، سەرەڕای ئەو وریاییە دەروونیانە کە باسمان کردن کە پێویستە زانیاری ئەندامەکانی جەستەو چۆنێتی کاریان بزانێت هەروەها چونێتی منداڵ دروست بوون و سکپڕی و لەدایك بوون. دەبێت لەیادمان نەچێت ئەم نوسراوە بۆ منداڵان نەنوسراوە هەرچەندە دەشکرێت بۆ ئەوانەی گەورەن و بەتەواوی لێی تێدەگەن چاوی پیا بخشێنن. کەوابوو بۆ تۆ نوسراوە ئەی گەورەکان بۆئەوەی توانای وەڵامتان هەبێت کاتێك منداڵەکانتان پرسیاری سێکسیتان لێدەکەن. لەڕاستیدا زۆر باشترە کە بەئاخاوتن وەڵامی پرسیاری منداڵەکەت بدەیتەوە وەك لەوەی پێی بڵێی بچۆ لەپەڕتووك بیخوێنەوە.

دواجار دەگەینە ئەو دەرئەنجامەی باشترین ڕێگە بۆئەوەی منداڵ فێری زانیاری سێکسی ببێت ئەوەیە دایك و باوك ڕووبەڕوو بۆی ڕوون بکەنەوە و بەئاشکرایی وەڵامی پرسیارەکانی بدەنەوە.

وەرگێڕانی: د. عەدنان عەبدوڵا کاکی

شارەزا لەنەخۆشیەکانی سێکسدا

سەرچاوە:

A Parents Guide to Sex Education Mini Book

By ; Clasire Rayner

نەورەسەکان یەکجار هاوسەرێتی دەکەن

لێکۆڵینەوەیەکی زانستی ئاشکرایکرد باڵندەکانی نەورەس لەجۆری قاچ ڕەشەکان کاتێك نێرومێیەك پێکەوە جووتدەبن ئیدی نەورەسەمێیەکە تەنیا لەگەڵ ئەو نەورەسە نێرەی خۆیدا جووتدەبێت و بەهەمان شێوە نێرەکانیش بەواتایەکی دیکە باڵندەی نەورەس بەتاك هاوسەردادەنرێت و کاتێك دوو نەورەس پێکەوە دەبن. هەرلەگەڵ یەکدا دەمێننەوە واتە نەورەسە نێرەکە ناچێت بەلای مێیەکەداو مێیەکەش نایەڵێت هیچ نەورەسێکی نێری دیکە بەلایدابێت، ئەم دیاردەیە لەهەندێك زیندەوەرانی دیکەشدا پێشتر بینراوە وەك لەباڵندە کێوی و مشك و هەندێك لەخشۆکەکان، بەڵام ئەمە یەکەمین لێکۆڵینەوەیە لەسەر نەورەس کەجەخت لەبوونی یەك هاوسەری دەکاتەوە. شایەنی باسە ئەم لێکۆڵینەوەیە لەلایەن ڕیچارد وافنار لەپەیمانگای کونارد لۆرانزی نەمساوی سەرپەرشتی کراوەو لەگۆڤاری بی ئێم سی بایۆلۆژی پەرەسەندن بڵاوکراوەتەوە، ئەم توێژەرە بەهاوکاری هاوڕێکانی بەدوادا چوونیان کرد بۆ دە ئامازەی جینی باڵندە لەقۆناغی جووتبوندا، ئەنجامەکان دەرکەوت کە باڵندەکان زۆربەی کات لەگەڵ ئەو باڵندانە جووت نابێت کەهەڵگری هەمان ئامازەیان زانیاری جینین، ئەو ڕێژەکەمەی کە لەڕووی جنینێیەوە لەیەکەوە نزیکن و هاوسەرێتی دەکەن ئەگەری تروکاندنی هێلکەکانیان کەمترە و ئەگەر بشتروکێن ئەوا گەشەی زەرنەقووتەکانیان لاواز دەبێت.

هەروەها لێکۆڵینەوەی دیکە هەیە لەسەر باڵندەی دیکە کەپەیرەوی فرەهاوسەری دەکەن وگوێ نادەنێ، بەڵام دیاردەی تاك هاوسەری لەنەورەسدا یەکەمجارە ئاشکراوە.